

RAADSVOORSTEL

zaaknummer: 1366763
afdelingsnaam: Leefomgeving, team Beheer & Onderhoud
steller: Albert Boel
telefoonnummer: 06 3871 2492

onderwerp: Visie openbare ruimte

Voorstel

1. De visie openbare ruimte “Beweging in de openbare ruimte” vast te stellen

Planning

Titel	BEELDVORMING	OORDEELSVORMING	BESLUIT
Visie openbare ruimte	Beeldvormende sessie 10 mei 2023	Commissie Ruimtelijke Ordening en Projecten 17 januari 2024	Gemeenteraad 31 januari 2024

Samenvatting

Een actuele visie voor de inrichting van de openbare ruimte was hard nodig. De visie ‘Hilversum Buiten’ dateert inmiddels van bijna 20 jaar geleden. Hilversum Buiten is een bruikbaar handvat gebleken bij de inrichting en het beheer van onze openbare ruimte. Het behoud van belangrijke waarden, zoals de driften en brinken, parken en lanen, groen en bomen kreeg er vorm en inhoud door. Trends, ontwikkelingen, nieuw beleid dat door de gemeenteraad is vastgesteld en recente uitbreidingen van Hilversum zijn aanleiding om Hilversum Buiten te actualiseren. Denk aan de ontwikkelingen en beleid op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, energietransitie en mobiliteit en uitbreidingen zoals Anna’s Hoeve.

In deze nieuwe Visie openbare ruimte “Beweging in de openbare ruimte” zijn we direct aangesloten op de Ontwerp Omgevingsvisie, zoals die door de gemeenteraad op 8 maart 2023 is vrijgegeven voor inspraak. We vinden het belangrijk dat het uitvoeringsbeleid goed aansluit op de koers die we richting 2040 willen uitzetten. In de Visie openbare ruimte zijn daardoor de opgaven ‘Duurzaam Hilversum’, ‘Meedoen in Hilversum’ en ‘Actief Hilversum’, de breed erkende Hilversumse waarden en de ambities voor verdere gebiedsgerichte uitwerking goed herkenbaar.

Inleiding

Voor u ligt de geactualiseerde visie openbare ruimte “Beweging in de openbare ruimte”. Het betreft een actualisatie van de visie Hilversum Buiten die bijna 20 jaar geleden is opgesteld. Als we teruglezen in de visie zien we dat veel kwaliteiten, opgaven en ambities in 2024 nog steeds aan de orde zijn. Tegelijkertijd is er in die tijd het nodige gebeurd.

In de stad is de openbare ruimte veranderd en zijn er stadsuitbreidingen gekomen met nieuwe openbare ruimte, waardoor actualisatie van de visie en handboeken nodig is. Daar komen nieuwe mondiale

opgaven bij die ook in Hilversum om een plek in de openbare ruimte vragen. Het gaat dan over het herstel van de biodiversiteit, klimaatadaptatie, verduurzaming van onze energiebronnen en grondstoffengebruik en verandering in de mobiliteit.

Daarnaast willen we dat iedereen kan meedoen in onze samenleving. Tijdens de coronapandemie is extra duidelijk geworden hoe belangrijk de openbare ruimte is voor een gezond leven waarin we kunnen bewegen, spelen en elkaar kunnen ontmoeten.

De nieuwe visie openbare ruimte is niet in een vacuüm ontstaan. Het liep parallel op met het proces van de Omgevingsvisie en andere programma's, zoals dat voor Groen en Mobiliteit en gaat uit van het door de gemeenteraad vastgestelde ruimtelijke beleid. De Visie openbare ruimte is de uitwerking van het ruimtelijk beleid voor de openbare ruimte zoals we dat nu zien.

De visie openbare ruimte “Beweging in de openbare ruimte”

Er zijn dus een hoop redenen voor deze nieuwe Visie. Complexe opgaven, nieuw beleid, de stad die ontwikkeld en een beperkte hoeveelheid openbare ruimte om dat allemaal te realiseren. In zekere zin allemaal nog vrij zakelijk en rationeel.

Maar daarnaast is er ook een nieuw elan voor onze openbare ruimte. Vooral in de coronapandemie ontstond een hernieuwd besef dat deze openbare ruimte een waardevol bezit is, onze stedelijke functies met elkaar verbindt en ook onszelf en met elkaar. Of meer filosofisch van aard; Zonder openbare ruimte geen vrijheid; ruimte om je zonder beperkingen vrij te kunnen bewegen, of openbare ruimte als middel bij sociale vraagstukken. Vooral de sociale thema's zijn bezig aan een opmars in de openbare ruimte. Denk aan (ruimte voor) gezondheid, ontmoeting en toegankelijkheid. Met “Beweging in de openbare ruimte” sluiten we hierop aan. Enerzijds de veelheid aan ontwikkelingen in onder- en bovengrond, maar belangrijker nog; de beweging die we met deze Visie willen inzetten om het spelen, bewegen en ontmoeten nog duidelijker aan te moedigen.

Relatie met en vertaling van de Omgevingsvisie

De status van de Omgevingsvisie is thans ‘ontwerp’. Wij verwachten de Omgevingsvisie in 2024 definitief te kunnen afronden op aanwijzing van de gemeenteraad, maar denken tegelijk dat het vaststellen van de Visie openbare ruimte daar niet op kan en hoeft te wachten. In het participatieproces van de Omgevingsvisie hebben we over de functie, het belang en de doelen voor de openbare ruimte bij inwoners en bij de gemeenteraad in grote mate eensgezindheid geproefd. Ook zijn voor de visie openbare ruimte bruikbare kaders meegegeven vanuit de gesprekken over de Omgevingsvisie. Deze opgaven bieden een prachtige basis om de visie openbare ruimte mee in te richten en sluit goed aan bij de ontwerp Omgevingsvisie. De vier opgaven vanuit de Omgevingsvisie zijn:

1. Duurzaam Hilversum: verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving
2. Meedoen in Hilversum: zorgen dat er kansen zijn voor iedereen
3. Actief Hilversum: een robuuste, duurzame economie die past bij demografische ontwikkelingen
4. Ruimtelijke kwaliteit: hierin vertalen we de drie maatschappelijke opgaven (Duurzaam, Meedoen, Actief) in een Hilversums eigen ruimtelijke component.

Als we de opgaven en prioriteiten uit de ontwerp Omgevingsvisie vertalen naar een toekomstbeeld voor de openbare ruimte in 2040 ziet dat er als volgt uit:

- meer ruimte voor groen en bomen;
- meer ruimte in de directe woonomgeving om te verblijven, te spelen en elkaar te ontmoeten;
- meer ruimte voor wandelen, fietsen, openbaar vervoer en deelmobiliteit;

- meer ruimte om overtollig water bij extreme neerslag op te vangen en vast te houden;
- meer ruimte voor maatregelen op het gebied van duurzame energie.

Voor heel Hilversum is de ambitie dat met een hoogwaardiger openbare ruimte er een betere, toekomstvastе fysieke leefomgeving ontstaat. Dat is in essentie de Visie openbare ruimte. Met de schaarse openbare ruimte die we hebben – Hilversum is op veel plekken een compacte stad – moeten we hierbij keuzes maken in wat we waar prioriteit geven bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. In plaats van proberen alle thema's deels te bedienen – wat fysiek niet past –, maken we in een gebiedsgerichte aanpak duidelijke keuzes voor prioritering. Daarbij hanteren we de volgende prioriteitsvolgorde:

1. Respecteren van bestaande kwaliteiten en kenmerken, zoals het behouden van bestaande boomstructuren en de structuur van Driften en Brinken;
2. Inpassen van stedelijke opgaven: Het gaat dan om het aardgasvrij maken van de stad, het CO2-neutraal maken van inrichting en beheer openbare ruimte, het realiseren van een circulaire openbare ruimte en het zorgen voor een goede bodemgezondheid;
3. Aanpakken van gebiedsgerichte speerpunten: Voor de openbare ruimte hebben we voor 12 thema's de beleidsdoelen benoemd. In de verschillende buurten van Hilversum hebben vanwege de verschillende stedenbouwkundige karakteristieken andere thema's prioriteit. Zo kan in de ene buurt de nadruk liggen op klimaatadaptieve maatregelen en in een andere buurt de nadruk liggen op aanpassingen op het gebied van mobiliteit en in weer een andere buurt op maatregelen voor een betere biodiversiteit en meer ruimte voor bewegen, spelen en ontmoeten.
4. Kansen benutten: Op de thema's die geen speerpunt zijn kunnen in een gebied nog wel kansen zijn die we willen benutten.

Tot slot is het onvermijdelijk dat in gebieden met weinig openbare ruimte steviger keuzes nodig zijn dan in gebieden met veel openbare ruimte.

Participatie

In het proces van de Omgevingsvisie heeft uitvoerig participatie plaatsgevonden. In het proces van de Visie openbare ruimte hebben we daar gebruik van gemaakt en daarop doorgepakt. Daarnaast hebben we een aantal specifieke doelgroepen bij de (concept) visie openbare ruimte betrokken. Dit betrof bijvoorbeeld onze jeugd (daar bouwen we voor) in de vorm van de Kindergemeenteraad en een praktische sessie op het A. Roland Holst College ("Hoe moet de toekomstige openbare ruimte er uitzien?"). We hebben een adviesgesprek gevoerd met het Platform Chronisch Ziek en Gehandicapt en over met name de inclusieve openbare ruimte. We hebben een adviesgesprek gevoerd met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Monumenten. Ook hebben we een collegiale toets gedaan door in gesprek te gaan met verschillende nutsbedrijven. In de visie openbare ruimte is in de bijlagen een participatieverslag opgenomen.

Relatie Beheerplannen en handboeken

De bedoeling van dit voorstel is het vaststellen van de Visie openbare ruimte. Hierin brengen we de opgaven voor de openbare ruimte samen in een richtinggevend en kaderstellend document. Dit beleidsdocument is strategisch van aard. Nadat de Visie is vastgesteld, zal deze verder worden uitgewerkt in een handboek openbare ruimte. Hierin nemen we zaken op als ontwerpeisen, werkprocessen en andere uitvoeringsaspecten.

Op 14 juni 2023 heeft u de [beheerplannen openbare ruimte](#) vastgesteld. In de beheerplannen hebben we per beheeronderdeel/kapitaalgoed beschreven wat er de komende periode benodigd is om deze te beheren, onderhouden of vervangen. De beheerplannen zijn tactisch/operationeel van aard.

Vanwege de oplopende achterstanden op het onderdeel wegbeheer, bevatte het proces van de beheerplannen een zekere urgentie. In de afgelopen periode hebben de processen van de beheerplannen, de omgevingsvisie en de visie openbare ruimte elkaar gekruist. Er heeft over en weer kruisbestuiving plaatsgevonden, zodat na het vaststellen van de visie openbare ruimte geen aanpassing op de beheerplannen behoeft te worden gedaan. Met deze documenten, die elk hun eigen looptijd kennen, is de hele scope van de openbare ruimte; wat, hoe en waarom, actueel.

Doel

Een vastgestelde Visie openbare ruimte geeft een kader mee voor de toekomstige inrichting van de openbare ruimte.

Argumenten

1.1 De visie is noodzakelijk vanwege toenemend gebruik van openbare ruimte en toenemend beslag op openbare ruimte.

De afgelopen 20 jaar is de stad veranderd, de technieken zijn vernieuwd en er is veel nieuw beleid. Het gebruik van, en het beslag op de openbare ruimte is toegenomen. Voor een consistente ontwikkeling is het nodig om al deze bewegingen in één kaderstellend document samen te nemen, zodat we een eenduidige koers volgen.

1.2 De Visie is een herkenbare uitwerking van de opgaven en doelen uit de Ontwerp- Omgevingsvisie

Deze drie centrale opgaven Duurzaam, Meedoen en Actief zijn als centrum in de Visie openbare ruimte opgenomen. Indien we met de stad willen werken naar het gewenste toekomstbeeld dat in de Omgevingsvisie wordt weergegeven, is die verdere vertaling van dergelijke thema's in de Visie openbare ruimte en later ook in het handboek openbare ruimte, noodzakelijk.

1.3 De Visie openbare ruimte sluit goed aan bij het ruimtelijk beleid dat door de gemeenteraad is vastgesteld

Vanwege de beperkte ruimte in Hilversum moet het ruimtelijk beleid voortdurend in samenhang worden gezien. Ambities op het ene aspect kunnen leiden tot onmogelijkheden voor andere zaken. De visie Openbare Ruimte verhoudt zich goed tot het bestaande ruimtelijke beleid dat door de raad is vastgesteld. In het bijzonder is afgestemd met recent beleid, zoals het programma Groen, uitvoeringsprogramma Mobiliteit en het Parkeerbeleid. Het parkeerbeleid leidt op termijn tot meer fysieke openbare ruimte. Dat is en blijft een noodzakelijke voorwaarde om uitvoering te kunnen geven aan de ambities uit de Visie openbare ruimte.

1.4 De Visie past in het speelveld openbare ruimte

Of het nu gaat om meer integraal te werken met ketenpartners of opgaven rond toegankelijkheid, de Visie openbare ruimte heeft draagvlak om in te zetten als instrument voor nieuwe openbare ruimte. Zie hiervoor ook het participatieverslag in de visie openbare ruimte.

Kantttekeningen

1.1 De Omgevingsvisie is nog niet vastgesteld

De Visie openbare ruimte kan en hoeft niet te wachten op vaststelling van de Omgevingsvisie. Over de functie, het belang en de doelen voor de openbare ruimte hebben wij bij inwoners en bij de gemeenteraad in grote mate eensgezindheid geproefd. De koers van deze Visie op de openbare ruimte zou dus geen verrassing moeten zijn. Maar nog belangrijker, onze openbare ruimte kan met de opgaven die daar liggen en de gebruiksdruk die het heeft, niet langer wachten op een kaderstellend document voor een eenduidige koers.

1.2 De looptijd van de visie loopt niet synchroon met de vervanging van de openbare ruimte

Deze Visie openbare ruimte is geënt op de doorlooptijd van ontwerp Omgevingsvisie (concreet tot 2040). Niet alle doelstellingen uit deze visie zullen in 10 of 20 jaar gerealiseerd worden in de hele stad, zo snel wordt alle openbare ruimte niet vervangen.

We zien dat de complexiteit en veelheid aan opgaven groot is. Daar waar we met de openbare ruimte aan de slag gaan op basis van een natuurlijk vervangingsmoment of een projectontwikkeling, krijgen de opgaven hun beslag. Voordat alle openbare ruimte vervangen is, is een langere tijdspanne benodigd.

Financiën, middelen & capaciteit

In de voorjaarsnota 2024 zullen we de raad voorstellen om de reeds in de begroting opgenomen investeringen voor speelvoorzieningen (programma 1 taakveld 5.7) jaarlijks te verhogen met € 75.000,-. Met de extra middelen kunnen we de functie van de speelplaatsen uitbreiden tot ontmoetingsplekken waar ook gelegenheid wordt geboden voor sportactiviteiten. Deze verhoging leidt tot een jaarlijkse stijging van de kapitaallasten van € 6.200,-. Hiervoor zijn vanuit het coalitieakkoord al middelen opgenomen in de programmabegroting 2024 onder taakveld 5.7 Openluchtrecreatie.

Uitvoering

De (technische) uitwerking van de Visie openbare ruimte in één handboek zal verder worden opgepakt. Het uiteindelijke Handboek zullen we ter informatie naar de gemeenteraad sturen. We hopen dit handboek binnen een jaar na de vaststelling van de Visie openbare ruimte af te ronden.

Burgemeester en wethouders van Hilversum, 5 december 2023
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n)

1. Raadsbesluit
2. Visie openbare ruimte "Beweging in de openbare ruimte"